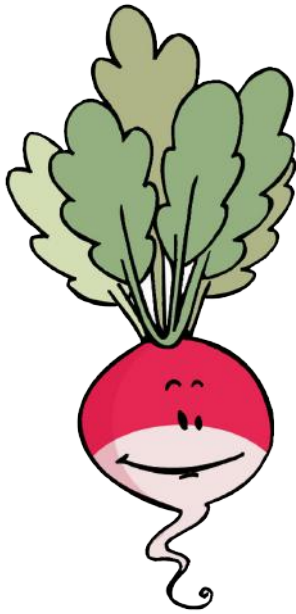

GROENTEN IN DE KIJKER

Radijs

Radijzen zijn afkomstig uit het Midden-Oosten of het Oosten (mogelijks uit China). De bronnen spreken elkaar tegen. In elk geval is het een zeer oud cultuurgewas dat reeds lang geteeld werd van Japan tot in Europa. De groente wordt in Egypte vermeld reeds 3000 jaar voor onze tijdrekening en in China zelfs 16 eeuwen voor onze tijdrekening! Of ze hier nu verwijzen naar radijs of rammenas (winterradijs) is onduidelijk. Beiden zijn variëteiten van dezelfde soort en we zullen ze in deze fiche samen bespreken.

De rode radijzen die we vandaag veel telen, zijn pas rond de 18de eeuw ontstaan. Zijn naam komt van het Latijnse «radix» wat «wortel» betekent. Botanisten zullen jullie er echter op wijzen dat we in werkelijkheid het hypocotyl* opeten. Dat is het deel van de stengel onder de zaadlobben*.

Maar laat jullie hierdoor niet van de wijs brengen en zaai deze gemakkelijke maar vooral snelle groente!

IDENTITEITSKAART

KENMERKEN

WETENSCHAPPELIJKE NAAM, FAMILIE

Raphanus sativus, Kruisbloemigen*
(Brassicaceae)

EENJARIGE* OF TWEEJARIGE* PLANT

WISSELTEELT

Wortelgewas

POSITIEVE ASSOCIATIE

Wortel, komkommer, spinazie, boon, sla, peterselie, erwt, tomaat

NEGATIEVE ASSOCIATIE

Kool, pompoen, courgette

ZAADTEELT

Kruisbestuiving*, kiemkracht*: 4 - 5 jaar

TEELTDOUR

Radijs: korte cyclus - 3 tot 8 weken
Zomerrammenas: 2 maand
Winterrammenas: 4 maand
Van maart tot november afhankelijk van de variëteit en zaaiperiode

ANDERE

Geneeskrachtige eigenschappen

NODEN

BODEM

Een goed verluchte en gedraineerde bodem, goede bodemstructuur

WATER

Regelmatig water nodig voor een goede groei en betere smaak

STANDPLAATS

Zonig tot halfschaduw (in de zomer)

WARMTE

Kan tegen een klein beetje vorst, houdt niet van warmte

De betekenis van de woorden met een asterisk vind je in onze Woordenschatlijst, rubriek «Downloadbaar materiaal - Moestuin voor scholen».

TEELTWIJZE

Radijzen zijn gemakkelijk te kweken en ze zijn vooral heel snel! De rode radijzen zijn het meest gekend (en geliefd) maar we geven hier ook de zomer- en winterteelt van rammenas mee.

1. TEELTTECHNIKEN

ZAAIEN

Het zaaien gebeurt in volle grond, op rijen of uit de hand (enkel voor de kleine radijzen).

Radijs «alle seizoenen»:

- van maart tot september (volg de aanwijzing op het zakje)
- op 0,5 cm diep
- om de 3 cm
- rijen 20 cm uit elkaar. Met een voorkeur voor de vroege teelt in de lente en de herfstteelt. In de lente kan je om de twee weken zaaien om de oogst te spreiden.

Zomerrammenas:

- april tot juni (zaai in juni voor een oogst in september)
- op 1-2 cm diep
- om de 3 cm
- rijen 25 cm uit elkaar.

Winterrammenas:

- van juni tot augustus (zaai in juni voor een oogst in september)
- op 2-3 cm diep
- om de 5 cm
- rijen 30 cm uit elkaar

Druk de grond aan en begiet indien nodig. Snelle opkomst (3 dagen tot 1 week).

Je kan de radijzen ook samen met traag groeiende groenten zaaien zoals wortel, sla en pastinaak. Door de radijzen te oogsten dun je de rij uit waardoor deze groenten meer plaats krijgen om zich te ontwikkelen.

OPVOLGING TEELT

- Uitdunnen*: behoud één plant om de 3 à 5 cm voor de klassieke radijzen, 10 à 15 cm voor rammenas.
- Hou de grond goed vochtig. Zorg voor bodembedekking in de zomer (tegen uitdroging) en in de winter (tegen de koude).

OOGST

Radijs: Snelle oogst na 3 à 8 weken afhankelijk van de zaaiperiode en weersomstandigheden. Oogst van zodra ze de juiste grootte hebben en het loof groen is. Laat je ze te lang staan dan worden ze voos (hol en vezelig).

Zomerrammenas: oogst na twee maand. Ze worden net als radijs snel voos.

Winterrammenas: oogst na 4 maand. Ze kunnen lang in de moestuin blijven staan maar worden best geoogst voor de strenge vorst (november). Winterrammenas wordt niet voos en bewaard goed.

2. ZIEKTEN EN PLAGEN

Radijzen zijn gevoelig aan dezelfde ziektes en plagen van kolen. Zet deze planten dus niet naast elkaar. Aardvlooien (kleine kevertjes) kunnen wel kleine, ronde gaatjes maken in de bladeren. Dit is in de meeste gevallen niet zo erg.

3. KEUZE VAN DE VARIËTEITEN

Er bestaan heel wat variëteiten. We maken hier een onderscheid tussen de klassieke radijs, zomerrammenas en winterrammenas.

- **Radijs «alle seizoenen»** : Dit zijn de klassieke, kleine radijzen. Je kan kiezen tussen verschillende vormen (rond of langwerpig), kleuren (rood, roos, wit) en andere kenmerken: zeer vroege variëteiten, soorten die minder snel voos worden, smaak (dit laatste wordt mee bepaald door jouw bodem, weersomstandigheden,...).
- **Zomerrammenas**: zijn groter dan de klassieke radijs, meestal langwerpig maar er bestaan ook ronde variëteiten en ze zijn wit van kleur. Ze worden zoals radijzen gegeten en zijn minder pikant van smaak dan winterrammenas.
- **Winterradijs of winterrammenas**: grote variëteiten, rond of langwerpig. De binnenkant is meestal wit, de buitenkant zwart, bruinzwart, roos,... zeer pikant van smaak. Ze worden niet rauw gegeten en bewaren zeer goed.

Verder vinden we meer en meer Aziatische variëteiten zoals Daikon. Deze ziet eruit als een zomerrammenas maar wordt geteeld als een winterrammenas. Er is een ruime keuze in smaak en kleur. De vorm is meestal langwerpig. Daikon kan net als een gewone radijs uit het vuistje worden gegeten.

4. TIPS EN TRUCS

De radijs «alle seizoenen» zijn het gemakkelijkst te telen in de schoolmoestuin. Door te zaaien van maart tot midden mei, kan je de oogst spreiden van april tot eind juni.

Na de zomervakantie kan je nog één keer zaaien om te oogsten in oktober. Er is een grote slaagkans. Zelfs indien de wortel zich niet goed ontwikkeld, kan je nog steeds het loof opeten.

De teelt van rammenas raden we minder sterk aan. Vooral de smaak van winterrammenas is niet geweldig voor kinderen: zeer pikant en bitter maar door ze te koken of te bakken in boter kan je de smaak wel iets verzachten.

WAAROM WIL JE DEZE PLANT IN JOUW SCHOOLMOESTUIN ?

VOOR ZIJN SNELLE EN GEMAKKELIJKE TEELT

Van zaad tot oogst duurt de teelt van radijs slechts een maand.

Dit is interessant voor de allerkleinsten en meest ongeduldige tuinters. Je kan ook enkele radijsjes laten staan en zo de cyclus van zaad tot zaad observeren. De transformatie is spectaculair. Van zodra de vruchten verdroogd zijn, kan je de zaden oogsten. Een kleine tip: een radijs zal sneller bloeien en vrucht zetten bij droogte of wanneer je geen water meer geeft.

OM DE DIVERSITEIT TE TONEN

Door verschillende variëteiten te zaaien, kan je op een korte tijd de grote diversiteit binnen een soort aantonen.

Sommige kwekers (zoals Semailles) bieden een radijsen mengeling aan. Lekker gemakkelijk.

OM OP TE ETEN

De leerlingen kennen vast wel een radijs. Maar weten ze ook dat je het loof kan eten? Deze is lekker in soep, pesto,...

Een lekkere manier om thema's zoals voedselverspilling, zero afval,... te introduceren.

VOOR DE LES PLASTISCHE OPVOEDING/TECHNIEK

Laat de leerlingen rauwe groenten zoals radijs, wortel, selder omtoveren met behulp van tandenstokers tot vlotten, auto's,...

Alvorens ze op te peuzelen met een pesto van radijsloof.

VOOR DE LES «WETENSCHAP EN TECHNIEK» - NATUUR

De snelle groei van radijsen maken ze geschikt om na te gaan in welke omstandigheden planten het beste groeien. Na één maand heb je resultaten.

Ga bijvoorbeeld het effect na van licht (geen, weinig of veel licht), van water (geen, weinig of veel water) en ruimte (zaadjes heel dicht op elkaar gezaaid, volgens de zaaiafstanden, of met heel veel ruimte),... Laat de leerlingen op voorhand informatie opzoeken en voorspellingen doen.